

Tajemství 2/3

Dvě třetiny Čechů pobírají podprůměrnou mzdu. S nádechem senzace nám to během léta opět připomněly titulky novin. Taková informace vzbuzuje pocit, že u nás asi není něco v nepořádku. Opak je však pravdou. Těžko bychom našli zemi, kde většina lidí nebere podprůměr. Pocit absurdity vzniká proto, že slovo průměr v lidech evokuje představu poloviny, prostředku čili 1/2. Celou záhadu lze vysvětlit s minimální znalostí statistiky a ekonomie. Nejdříve ta statistika. Představme si, že u nás žijí pouze tři Češi vydělávající 10, 20 a 40 tisíc korun. Z hlavy spočítáme jejich průměrný plat 35 tisíc. Dva ze tří, tedy dvě třetiny, berou podprůměr. V Česku žijí lidí milióny, ale princip je stejný. Zbývá ještě odpověď na hádanku: Je jich málo, berou hodně. Kdo je to? Nejsou to výherci v loterii a na burze, protože těch je ještě méně. Nejsou to ani zloději, protože ti se do statistik nedostanou. Odpověď je prostá -jsou to lidé s vysokoškolským vzděláním. Ti berou v průměru o 80 procent více než lidé s maturitou a o celých 120 procent více než lidé s výučním listem. Přitom je u nás práce schopných lidí s diplomem pouhých třináct procent. To je na evropské poměry zatraceně málo. Vysokoškolsky vzdělaní lidé jsou u nás prostě vzácní. A co je vzácné, to je i drahé. Pokud třeba vládě připadá, že tajemství 2/3 občany moc straší, může si vybrat. Buď bohaté ještě více zdaní, nebo otevře vysoké školy mnohem většímu počtu zájemců, aby lidé s diplomem přestali být tak vzácní.

Autor: Daniel Münich, ekonom na CERGE-EI